

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 409/2015-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza o prijatej sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Romanom Blažekom, Pohraničná 4, Komárno, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 92/2009, za účasti Okresného súdu Komárno, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 92/2009 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Komárno p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDACTED] priznáva trovy právneho zastúpenia v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov), ktoré je Okresný súd Komárno p o v i n n ý uhradiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Romana Blažeka, Pohraničná 4, Komárno, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. marca 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Romanom Blažekom, Pohraničná 4, Komárno, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 92/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Na výzvu ústavného súdu sťažovateľ doplnil sťažnosť 5. mája 2015 o splnomocnenie na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom udelené advokátovi JUDr. Romanovi Blažekovi, Pohraničná 4, Komárno, a o dôkaz, že bezúspešne vyčerpal možnosť domáhať sa odstránenia namietaných prietáhov v konaní podaním sťažnosti predsedovi okresného súdu (prípis predsedu okresného súdu č. Spr 1535/13 z 22. novembra 2013).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 1. júna 2009 okresnému súdu žalobu o odporovateľnosť právneho úkonu, o ktorej je konanie vedené pod sp. zn. 7 C 92/2009. Súčasne podal návrh na vydanie predbežného opatrenia. Uznesením z 15. júna 2009 okresný súd nariadil predbežné opatrenie, ktorým zakázal žalovaným v 1. a 2. rade nakladať s nehnuteľnosťami označenými vo výroku uznesenia. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 8 Co 192/2009-50 z 18. augusta 2009 vec vrátil okresnému súdu na vykonanie opravy v označení nehnuteľnosti, ktorej sa zákaz

týkal. Okresný súd vydal opravné uznesenie 14. septembra 2009 a krajský súd jeho rozhodnutie v odvolacom konaní uznesením č. k. 8 Co 262/2009-60 z 30. októbra 2009 potvrdil.

Sťažovateľ uvádza, že okresný súd vo veci uskutočnil pojednávanie trikrát – 1. februára 2011, 25. marca 2011 a 13. mája 2011. Ostatné pojednávanie bolo odročené na neurčito a napriek podanej sťažnosti predsedovi okresného súdu zo 4. novembra 2013 nebol určený ďalší termín pojednávania. V sťažnosti poukazuje na to, že „v dôsledku prieťahov v konaní už vyše 5 rokov žije v právnej neistote a svoju pohľadávku priznanú mu právoplatným a vykonateľným rozsudkom OS Komárno sp. zn. 13 C/11/2009-49 zo dňa 17. 04. 2009 nemôže uspokojiť z dlžníkovho majetku“.

Na základe uvedeného navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod spisovou značkou 7C/92/2009 bolo porušené.

2. Okresnému súdu Komárno sa prikazuje, aby v konaní sp. zn.: 7 C/92/2009 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] sa priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 5.000 €, ktorú sumu je Okresný súd Komárno povinný zaplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] sa priznáva náhrada trov konania vo výške 340,90 €, ktorú je Okresný súd Komárno povinný zaplatiť na účet advokáta... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd po predbežnom prerokovaní uznesením č. k. II. US 409/2015-16 z 23. júna 2015 prijal sťažnosť na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej

republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnóm súde“).

Po prijatí sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie ústavný súd vyzval prípisom z 20. augusta 2015 predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k vecnej stránke prijatej sťažnosti, k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ho požiadal o zaslanie spisu sp. zn. 7 C 92/2009.

Predmetný súdny spis bol ústavnému súdu doručený 8. októbra 2015.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 30. septembra 2015 (sp. zn. Spr. 557/15, doručenom ústavnému súdu 9. októbra 2015) uviedol: *«po preštudovaní spisového materiálu sp. zn. 7C/92/2002 som dospel k záveru, že predovšetkým z procesnej stránky nejde o bežnú, ako aj skutkovo a právne jednoduchú vec. Z pozície sťažovateľa je pochopiteľné, že počas namietaného obdobia vníma konanie súdu ako neefektívne, kedy sa v skutočnosti podľa jeho názoru javí, že súd v podstate vôbec nekoná, alebo koná pomaly, keďže ešte doposiaľ nevykonal dôkaz a právoplatne nerozhodol. Súd prvého stupňa však konal aktívne so snahou zabezpečenia dôkazov, ktoré či už priamo, alebo nepriamo súviseli s prejednávanou vecou. Problém nastal práve s vykonaním rozhodujúceho dôkazu – výsluchu svedka [REDACTED].*

Predmetná vec je v danom štádiu náročná predovšetkým tým, že „korunný“ svedok [REDACTED] sa zdržiava v [REDACTED]. Výsluch tohto svedka súd považuje za nevyhnutný, nakoľko nehnuteľnosť, ktorá je predmetom odporovateľnosti právneho úkonu, práve svedok [REDACTED] previedol kúpnu zmluvou na žalovaných [REDACTED] a [REDACTED]. Sťažovateľ [REDACTED] o potrebe vykonania tohto dôkazu vie, sám prisľúbil, že oznámi súdu adresu svedka, na ktorej býval v [REDACTED] ako aj príslušný úrad, ktorý ho eviduje ako legálne zamestnaného, za účelom jeho predvolania a výsluchu. Sťažovateľ vycestoval do [REDACTED] a ani jemu sa nepodarilo nakontaktovať svedka [REDACTED], pričom napriek vlastnej skúsenosti a overení si, že je mimoriadne náročné ho zastihnúť, či kontaktovať, podal predmetnú sťažnosť. Sťažovateľ neoznámil súdu žiadané údaje, z čoho vyplýva, že ani sťažovateľ nespolupracuje so súdom pri zistení pobytu [REDACTED].

Po svedkovi bolo vyhlásené pátranie už 19.6.2008, ako to vyplývalo aj zo správy Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Komárne. Šetrením a vlastnou činnosťou si súd zistil adresu svedka, čo však trvalo určitú dobu. V tejto súvislosti je dôležité uviesť, že vlastná činnosť, ktorá z dôvodov hospodárnosti nebola vykonávaná súdom duplicitne, spočívala v zistení adresy svedka zo spisu sp. zn. 12 P/92/2011 Okresného súdu Komárno, kde sa viedlo konanie o návrhu na vyhlásenie za mŕtveho [REDAKOVANÉ], so záverom, že rozsudkom Okresného súdu Komárno č. k. 12 P/348/2011, zo dňa 25. 3. 2014 bol návrh na vyhlásenie za mŕtveho [REDAKOVANÉ] zamietnutý.

Je nutné poznamenať, že pôvodný zákonný sudca v predmetnej občianskoprávnej veci [REDAKOVANÉ], listom doručeným kancelárii prezidenta Slovenskej republiky 18. 9. 2014 sa vzdal funkcie sudcu podľa § 19 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Jeho funkcia sudcu zanikla dňom 30. 9. 2014. Následne boli všetky jemu pridelené veci prerozdelené náhodným výberom ku dňu 1. 10. 2014 v zmysle Rozvrhu práce Okresného súdu Komárno. Predmetná vec bola týmto spôsobom pridelená novej zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ], ktorá vo veci ďalej konala. Dňa 1. 5. 2015 sa po nástupe nového sudcu [REDAKOVANÉ] a odôvodnenej potreby prerozdelenia vecí z dôvodu výrazného rozdielu v pracovnom zaťažení sudcov, sa vec opätovne náhodným výberom prostredníctvom generátora elektronickej podateľne prerozdělila a zákonným sudcom je t. č. [REDAKOVANÉ], ktorý stanovil vo veci termín pojednávania na 2. 12. 2015, na ktorý predvolal svedka [REDAKOVANÉ] z adresy z [REDAKOVANÉ] ktorú si súd vlastným šetrením zistil.

Akokoľvek sa javí, že vo veci súd nekoná, práve vyššie uvedené skutočnosti preukazujú, že je v niektorých prípadoch neskutočne zložitá a mimoriadne ťažké zabezpečiť vykonanie dôkazov. Vykonanie dôkazu výsluchom svedka [REDAKOVANÉ] je však pre vec zrejme mimoriadne dôležité, aby sa komplexne správne, zákonne a spravodlivo posúdil celý prípad.»

Predseda okresného súdu tiež oznámil, že netrvá na konaní verejného ústneho pojednávania, keďže od takéhoto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd prípisom z 9. októbra 2015 vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby zaujal stanovisko k vyjadreniu predsedu okresného súdu, ktoré mu v prílohe zaslal, a oznámil ústavnému súdu, či súhlasí s tým, aby sa podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustilo od ústneho pojednávania.

Stanovisko právneho zástupcu sťažovateľa bolo ústavnému súdu doručené 23. novembra 2015. Právny zástupca v ňom okrem iného uviedol, že «v žalobnom návrhu nežiadal a ani neoznačil výsluch svedka [REDAKOVANÉ] na pojednávaní. Porušovateľ vo svojom vyjadrení tvrdí, že sťažovateľ [REDAKOVANÉ] prisľúbil, že oznámi súdu adresu svedka [REDAKOVANÉ], na ktorej býval [REDAKOVANÉ] a že za týmto účelom vycestuje do zahraničia. Podľa § 120 ods. 1, 1. a 2. veta O. s. p. „Účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná.“ Ako je už z výkladu predmetného ustanovenia zrejmé, účastník je povinný „len“ označiť dôkazy, aby preukázal svoje tvrdenia, nie ich sám aj vykonať. Nie je teda povinnosťou sťažovateľa, aby zabezpečil účasť svedka na konaní.

Napriek uvedenému sťažovateľ do [REDAKOVANÉ] na vlastné náklady za svedkom [REDAKOVANÉ] vycestoval, stretol sa s ním a súdu osobne do podateľne doručil požadované údaje. Doručil ich do spisu o vyhlásenie uvedeného svedka za mŕtveho, sp. zn. 12 P 348/2011. Preto tento spis navrhuje ako dôkaz pripojiť.

Tvrdenie porušovateľa, že sťažovateľ nespolupracoval so súdom tým, že neoznámil adresu svedka, je teda nepravdivé.

Podľa ustanovenia § 42 ods. 1 Obč. zák. „Veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhanej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu, už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.“ Podľa ustanovenia § 42a ods. 2 Obč. zák. „Odporovať možno právnomu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy, a právnomu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 116 a 117) alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa

aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať.“ V zápisnici z pojednávania v predmetnej veci zo dňa 01.02.2011 žalovaný uvádza: „Ja som vedel o tom, že [REDAKOVANÉ] má rôzne dlžoby, ale nevedel som o tom, že má dlh ani voči žalobcovi. Ani naša dcéra nám nepovedala, že bývalý zať [REDAKOVANÉ] si požičal nejaké peniaze od žalobcu.“

Svedkyňa [REDAKOVANÉ] na pojednávaní dňa 25. 03. 2011 udáva: „V marci 2007 mňa a vtedy ešte manžela Erika navštívili moji rodičia, ako aj rodičia manžela a vtedy som sa dozvedela, že aké dlžoby Erik nakopil. Išlo o dlžobu voči tu prítomnému žalobcovi p. [REDAKOVANÉ] v sume 130.000,- Sk a potom priznal aj ďalšie dlhy v menších sumách rôznym fyzickým osobám, ktoré som ja vôbec nepoznala. Až neskôr som sa dozvedela, že môj bývalý manžel mal aj iné dlžoby voči žalobcovi. Prvý krát som sa o tom dozvedela potom, ako v máji 2007 sme spísali darovaciu zmluvu, ktorou mal môj manžel predmetný byt darovať mne a nejako v júli 2007 sme dostali list zo Správy katastra Komárno, že darovacia zmluva nemôže byť zavkladovaná, že sú tam nejaké ťarchy.“ na otázku právnej zástupkyne, že čo predchádzalo tomu, než podpísali darovaciu zmluvu, svedkyňa udáva: „vtedy sme sa dozvedeli o tých rôznych pôžičkách môjho bývalého manžela a v rodine sa rozhodlo, že bude lepšie, ak ten byt sa prepíše na moje meno.“ Z tejto svedeckej výpovede je jasné, že rodina ako aj bývala manželka [REDAKOVANÉ] (svedkyňa) mali vedomosť o úmysle [REDAKOVANÉ] ukrátiť jeho veriteľov resp. veriteľa tým, že predmetnú nehnuteľnosť prevedú do vlastníctva blízkej osoby [REDAKOVANÉ] a tým zabránia nároku veriteľov.

Výsluch [REDAKOVANÉ] v predmetnom konaní je preto nadbytočný a neúčelný. Z obsahu predmetných výpovedí je zrejmé to, že žalovaní ako aj svedkyňa mali vedomosti o dlžobách [REDAKOVANÉ] a za týmto účelom, aby sa nehnuteľnosť nedostala do vlastníctva tretej osoby resp. veriteľov [REDAKOVANÉ], sa snažili previesť najprv nehnuteľnosť darovacou zmluvou na svedkyňu, no to sa nepodarilo. Napokon po vydaní platobného rozkazu sa [REDAKOVANÉ] rozhodol nehnuteľnosť kúpnu zmluvou previesť do vlastníctva žalovaných – rodičov svojej manželky (svedkyne!!!). Mám za to, že z vyššie uvedených skutočností je zrejmé, že osoby blízke (žalovaní) mali vedomosť o dlžobách [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], ako je zrejmé z výsluchu svedkyne, čo napokon potvrdil aj žalovaný.

Vzhľadom na to je neúčelné vypočuť svedka [REDAKOVANÉ], nakoľko skutkový stav uvedený v žalobnom návrhu bol už dávno preukázaný a sú splnené všetky predpoklady pre to, aby súd vydal meritórne rozhodnutie.»

Zároveň právny zástupca uviedol, že sťažovateľ netrvá na ústnom pojednávaní.

Keďže účastníci konania zhodne ústavnému súdu oznámili, že súhlasia s prerokovaním vecí bez ústneho pojednávania, ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vecí.

II.

Z doručeného súdneho spisu vyplýva tento prehľad úkonov okresného súdu:

Okresnému súdu bola 1. júna 2009 doručená žaloba o odporovateľnosť právneho úkonu spolu s návrhom na vydanie predbežného opatrenia vo veci sťažovateľa. Sťažovateľ žalobou žiadal, aby okresný súd vyslovil, že kúpna zmluva uzatvorená medzi [REDAKOVANÉ] (dlžníkom sťažovateľa) a žalovanými v 1. a 2. rade, predmetom ktorej bola nehnuteľnosť označená v petite žaloby, je proti žalovaným neúčinná.

Okresný súd uznesením sp. zn. 7 C 92/2009 z 15. júna 2009 vydal predbežné opatrenie, ktorým zakázal žalovaným v 1. a 2. rade nakladať s nehnuteľnosťami označenými vo výroku uznesenia až do právoplatného skončenia vo veci samej. Proti uzneseniu okresného súdu podali žalovaní v 1. a 2. rade odvolanie.

Krajský súd uznesením č. k. 8 Co 192/2009-50 z 18. augusta 2009 vrátil vec okresnému súdu bez rozhodnutia o odvolaní odporcov z dôvodu, že bolo potrebné súdom prvého stupňa vydať opravné uznesenie.

Okresný súd prípisom z 2. septembra 2009 vyzval právnu zástupkyňu navrhovateľa, aby spresnila petit návrhu na vydanie predbežného opatrenia v súlade s rozhodnutím krajského súdu č. k. 8 Co 192/2009-50 v lehote 3 dní. Právna zástupkyňa navrhovateľa doručila 10. septembra 2009 okresnému súdu upravený petit žaloby.

Dňa 14. septembra 2009 okresný súd vydal opravné uznesenie sp. zn. 7 C 92/2009, ktorým rozhodol o predbežnom opatrení; zakázal v ňom žalovaným v 1. a 2. rade nakladať s nehnuteľnosťami označenými vo výroku uznesenia až do právoplatného skončenia vo veci samej. Proti predmetnému uzneseniu podali 29. septembra 2009 žalovaní v 1. a 2. rade odvolanie.

Krajský súd uznesením č. k. 8 Co 262/2009-60 z 30. októbra 2009 rozhodol o odvolaní žalovaných tak, že potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 18. novembra 2009.

Dňa 19. novembra 2009 okresný súd nariadil termín pojednávania na 5. február 2010.

Dňa 4. februára 2010 ospravedlnili odporcovia svoju neúčast' na pojednávaní nariadenom na 5. február 2010 a požiadali o jeho odročenie z dôvodu, že sa pokúsia o vyriešenie sporu mimosúdnu cestou.

Dňa 5. februára 2010 okresný súd odročil pojednávanie na neurčito s tým, že uložil účastníkom 30-dňovú lehotu na uzavretie mimosúdnej dohody.

Dňa 16. marca 2010 okresný súd prípisom vyzval právnu zástupkyňu a právneho zástupcu odporcov, aby okresnému súdu oznámili, či došlo k mimosúdnej dohode, či žalobca vzal žalobu späť a či žalovaní súhlasia so späťvzatím žaloby. Dňa 1. apríla 2010 bolo okresnému súdu doručené podanie právneho zástupcu odporcov, ktorým oznámil, že v predmetnej veci nedošlo k mimosúdnej dohode, preto bude potrebné nariadiť pojednávanie.

Okresný súd 6. apríla 2010 nariadil pojednávanie na 1. jún 2010.

Právny zástupca odporcov doručil 28. mája 2010 okresnému súdu ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní 1. júna 2010 z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti.

Pojednávanie nariadené na 1. jún 2010 bolo odročené na 7. september 2010.

Dňa 7. septembra 2010 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré okresný súd odročil na 9. november 2010 s tým, že určil, že bude predvolaná svedkyňa (██████████), zistí sa stav trestného stíhania proti ██████████ a miesto jeho pobytu.

Mestský úrad ██████████ 16. septembra 2010 okresnému súdu oznámil, že ██████████, ██████████, má v ██████████ od 30. júna 2008 hlásený pobyt bezdomovca a o terajšom pobyte informácie nemajú.

Dňa 5. novembra 2010 bolo okresnému súdu doručené podanie právneho zástupcu odporcov, ktorým ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní plánovanom na 9. november 2010 z dôvodu práceneschopnosti a požiadal o jeho odročenie.

Dňa 9. novembra 2010 sa na pojednávanie ustanovil len navrhovateľ a jeho právna zástupkyňa, a preto okresný súd pojednávanie odročil na 1. február 2011.

Dňa 1. februára 2011 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré okresný súd odročil na 25. marec 2011 s tým, že sa predvolajú svedkovia a zistí stav konania týkajúceho sa svedka ██████████.

Dňa 25. marca 2011 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré okresný súd odročil na 13. máj 2011 na účely výsluchu svedka ██████████.

Právny zástupca odporcov doručil 11. apríla 2011 okresnému súdu podanie, ktorým chcel ospravedlniť svoju neúčast' na pojednávaní a žiadať o jeho odročenie. Okresný súd 12. apríla 2011 oznámil právnenému zástupcovi, že pojednávanie odročovať nebude.

Dňa 13. mája 2011 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré okresný súd odročil na neurčito s tým, že sa zistí stav trestného stíhania ██████████ a miesto jeho pobytu

prostredníctvom Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky a bude predvolaný svedok [REDACTED].

Dňa 7. júla 2011 Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Londýne oznámilo okresnému súdu, že v evidencii konzulárneho úradu nie je vedené žiadne konzulárne podanie [REDACTED] a vo Veľkej Británii neexistuje evidencia obyvateľstva.

Dňa 18. júla 2011 okresný súd doručil okresnému riaditeľstvu urgenciu vo veci zisťovania stavu trestného stíhania [REDACTED]. Okresné riaditeľstvo oznámilo okresnému súdu 21. júla 2011, že trestné stíhanie [REDACTED] bolo prerušené, pobyt nebol zistený, bolo vyhlásené pátranie, a zároveň doložilo všetky listiny, ktoré mu boli doručené od jednotlivých inštitúcií pri zisťovaní pobytu svedka, a listiny potvrdzujúce stav konania proti svedkovi.

Okresný súd prípisom z 12. októbra 2011 zisťoval pobyt svedka [REDACTED] aj u súdneho exekútora ([REDACTED]), ktorý následne 18. októbra 2011 okresnému súdu oznámil, že nemá informácie o jeho pobyte.

V období od 1. mája 2012 do cca 15. septembra 2012 okresný súd zisťoval aj stav konania vo veci vedenej pod sp. zn. 12 P 348/2011, ktorého predmetom bolo konanie o vyhlásenie [REDACTED] za mŕtveho. Tento spis bol pripojený k spisu sp. zn. 7 C 92/2009. Dňa 25. marca 2014 okresný súd v konaní vydal uznesenie č. k. 12 P 348/2011-139, ktorým návrh na vyhlásenie za mŕtveho [REDACTED], [REDACTED], zamietol. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 26. apríla 2014.

Ústavný súd ďalej zistil, že 2. decembra 2015 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd rozhodol vo veci samej. Rozhodnutie zatiaľ nie je právoplatné.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Vzhľadom na to, že si ústavný súd pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, nemožno z tohto dôvodu v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy bude konať nové pojednávanie a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom napadnutého konania na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 92/2009 bolo rozhodovanie o žalobe o odporovateľnosť právneho úkonu vo veci navrhovateľa (sťažovateľa) proti žalovaným v 1. a 2. rade doručenej okresnému súdu 1. júna 2009. Konanie o odporovateľnosti právnych úkonov patrí k štandardným konaniam všeobecných

súdov. Napriek argumentu okresného súdu, že išlo o skutkovo aj právne zložitú vec, ústavný súd nepovažuje napadnuté konanie za skutkovo a právne zložitú, aj keď zabezpečovanie svedka ([REDACTED]) vzhľadom na neznáme miesto jeho pobytu vykazuje určitú skutkovú zložitú napadnutého konania, avšak nie takú, ktorá by výrazným spôsobom mohla prispieť k doterajšej dĺžke napadnutého konania. Napadnuté konanie trvá viac ako šesť rokov dosiaľ bez meritórneho právoplatného rozhodnutia.

2. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľ svojím správaním neprispel k doterajšej dĺžke napadnutého konania. Správanie účastníka v konaní možno hodnotiť (v prípade, ak je zastúpený právnym zástupcom) cez úkony právneho zástupcu (II. ÚS 41/97, I. ÚS 92/97). V danom prípade neobstojí tvrdenie okresného súdu, že sťažovateľ nespolupracoval so súdom pri zisťovaní pobytu svedka [REDACTED], naopak, ústavný súd zistil, že sťažovateľ mal snahu pomôcť okresnému súdu pri zisťovaní pobytu svedka aj napriek tomu, že to nebola jeho povinnosť.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal aj hodnotením napadnutého konania podľa tretieho kritéria, t. j. postupu okresného súdu v napadnutom konaní. Sťažovateľ doručil žalobu okresného súdu 1. júna 2009, okresný súd v predmetnej veci nariadil celkom osem pojednávaní, prvých sedem pojednávaní bolo nariadených v období od februára 2010 do mája 2011, z ktorých sa reálne uskutočnili tri pojednávania (1. februára 2011, 25. marca 2011 a 13. mája 2011), pričom posledné pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu, že ani dovtedy sa okresnému súdu nepodarilo zaobstarať prítomnosť svedka [REDACTED] [REDACTED] (uskutočnilo sa až 2. decembra 2015). Posledný záznam v predloženom súdnom spise o procesnom úkone okresného súdu je z 12. októbra 2011, keď zisťoval pobyt svedka [REDACTED] u súdneho exekútora [REDACTED].

V súdnom spise sa nenachádza zmienka, že by okresný súd vyvíjal nejakú činnosť, aby zistil pobyt spomínaného svedka (prostredníctvom pokynov kancelárie sledoval len stav konania vedeného pod sp. zn. 12 P 348/2011). Okresný súd vo svojom vyjadrení z 30. septembra 2015 vo vzťahu k zisťovaniu pobytu tohto svedka uviedol, že „*vlastná*

činnosť, ktorá z dôvodov hospodárnosti nebola vykonávaná súdom duplicitne, spočívala v zistení adresy svedka zo spisu sp. zn. 12 P/92/2011 Okresného súdu Komárno, kde sa viedlo konanie o návrhu na vyhlásenie za mŕtveho [REDAKOVANÉ], so záverom, že rozsudkom Okresného súdu Komárno č. k. 12 P/348/2011, zo dňa 25. 3. 2014 bol návrh na vyhlásenie za mŕtveho [REDAKOVANÉ] zamietnutý“. Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť už 26. apríla 2014, napriek tomu okresný súd vo veci vedenej pod sp. zn. 7 C 92/2009 pojednával až po vyše roku a pol svojej nečinnosti, a to 2. decembra 2015 (posledné z už spomínaných ôsmich pojednávaní), na ktorom okresný súd rozhodol. Toto obdobie nečinnosti okresný súd odôvodnil zmenou zákonného sudcu (vec bola prerozdelená z dôvodu výrazného rozdielu v pracovnom zaťažení sudcov). Na margo uvedeného ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti už viackrát uviedol, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie stavu právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 10/02, I. ÚS 15/02).

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku a stav napadnutého konania možno konštatovať, že napadnuté konanie okresného súdu bolo neefektívne, zohľadniac aj ničím neodôvodnenú jeden a polročnú nečinnosť okresného súdu, ústavný súd rozhodol, že okresný súd svojím postupom porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také

rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €, čo odôvodňuje tým, že je to primerané vzhľadom na dĺžku trvania ujmy, ktorú utrpel v dôsledku porušenia označených práv.

Po posúdení okolností prípadu vrátane doterajšej dĺžky napadnutého konania (viac ako šesť rokov), jeho skutkovej a právnej zložitosti, významu pre sťažovateľa a jeho správania ústavný súd považoval v konkrétnych okolnostiach daného prípadu priznanie sumy 2 500 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd preto rozhodoval aj o úhrade trov konania, ktoré vznikli sťažovateľovi v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. Romanom

Blažekom. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal o úhradu trov konania v sume 340,90 € za dva úkony právnej služby – prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a podanie návrhu. Právny zástupca ústavnému súdu 23. novembra 2015 doručil podanie, ktorým vyčíslil trovy právneho zastúpenia podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v celkovej sume 378,64 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti), ktoré boli urobené v roku 2015, a to v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky po 139,83 €, t. j. celkovo 2 x 139,83 €, ktoré spolu s režijným paušálom 2 x 8,39 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) tvoria celkovú sumu 296,44 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2015